

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Beregsana“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Bocșana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“
Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“,
„Făgețana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Grănișterul“, „Hațegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Iulia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Lucea-
fêrul“, „Mercur“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“,
„Poporul“, „Racoțana“, „Sătmăreana“, „Sebeșana“, „Selăgeana“, „Sentinela“, „Sibavăia“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“,
„Unirea“, „Victoria“, „Vlădeasa“, „Zărândeana“ și „Zlăgnea“.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 30 Ianuarie 1904.

Nr. 5.

Variațiuni în „moll“.

— „Pesti Hirlep“ despre Băncile românesci. —

Cea mai mare parte a cetitorilor noștri aparține — probabil — acelor cercuri, pe cari cunoscutul cuvânt aripat german le numește „*Brave Leute u. schlechte Musikanten*“, și din această cauză trebuie să recunoaștem că termenul tehnic musical din titlul acestui articol este cam deplasat. Dar incidentul din care l-am folosit este atât de exceptional, încât sperăm că vom fi scuzați pentru termenul extraordinar la care ne-am avântat.

Căci nu este vorba de mai puțin decât de un articol dintr'o foaie maghiară din capitală, care spune un cuvânt nepreocupat asupra Băncilor noastre.

Păn' acum am fost obicinuiți a ceti în foile din capitală tot numai variațiuni în „dur“ asupra temei „Băncile Valahilor“, am audiat tot numai spunându-se „păcatele“ mari și grele ale acestor institute; chiar și în numărul present cetitorii noștri vor găsi o probă caracteristică a publicațiunilor de acest soi. Am rămas prin urmare surprinși, când am găsit în „Pesti Hirlep“ din 24 crt. un articol scris într'un ton aproape sentimental și cu neobicinuită obiectivitate față de institutele noastre de credit.

Se cuvine deci să dăm dijarului numit locul de onoare în numărul nostru de astăzi și să fixăm expunerile sale pro memoria colegilor sei, cari fără îndoială se vor ocupa încă foarte mult cu Băncile românesci.

Autorul articolului, care — ca să ne permitem și noi o „variațiune“ — pare a fi „om bun și matematic rău“, spune că dela înființarea „Albinei“ în 1872 au trecut „douăzeci și doi (sic!) de ani“ și arată în mod cronologic surescența Băncilor românesci și

capitalul administrat de aceste institute, pe care îl taxează în total la 67·5 mil. coroane. Insoțesce apoi expunerile sale cu următoarele observări ce lăsăm să urmeze în traducere verbală:

„Capitalul de care dispun Băncile românesci, prin urmare nu este de mărime periculoasă, precum nu este nici al Băncilor săsesci; și cu toate aceste sunt periculoase pentru noi aceste Bănci ale naționalităților din cauza că sunt cu mult mai cinstite și mai umane decât băncile mici maghiare și prin urmare își câștigă mai multe simpatii chiar și la poporul maghiar dela țeară. Că pământul și casa Maghiarului, care nu poate plăti la timp, ajunge în est mod pe mâni românesci ori săsesci, — este inevitabil, dar pentru această nu putem pune vina pe Români și Sași, ci avem să o punem pe băncile maghiare, și pe acel *patriotism fals, care scutesce aceste bănci*, și — ca să folosim un cuvânt drastic — mai bucuos își mușcă limba decât să recunoască că sunt mai puțin demne de încredere și mai periculoase decât cele românesci și săsesci.

„Trecerea pământului maghiar în mâni străine se va pute împedea numai prin crearea de bănci maghiare cinstite, și nu prin acelea cari fără rost și suflet șicanează și nimicesc pe debitor și fură pe aceia cari le încredințează groșițele lor. Băncile române și săsesci își dau destule silințe ca să câștige debitorii maghiari (?), dar toate la oaltă nu au putut cucerii pe atâți pe câți băncile lui Ugron și băncile maghiare înfiintate prin elici locale, au aruncat în brațele naționalităților. Acțiunea seculiască este încă și astăzi o acțiune sterilă, și sterilă va rămâne până când guvernul nu va ține cu toată rigoarea „razzia“ între băncile mici maghiare din Transilvania“.

Păn' aci articolul din „Pesti Hirlep“, pe care aflăm de cuviință a-l insoți cu câte-va observări din partea noastră.

Credem anume că părerea ce și-a format-o autorul articolului asupra băncilor maghiare mai mici, este prea exagerată, și — cel puțin în general cum a lansat-o, — nu ni-se pare în destul justificată. Vor fi mari și multe abuzurile la cari țintesce „Pesti Hirlep“, dar din asemenea aparițiuni sporadice nu se poate stabili o regulă generală. Inșă această chestiune au să o lămurească Băncile maghiare cu „Pesti Hirlep“.

Cea-ce ne interesează pe noi în articolul de care vorbim, este constatarea faptului, că Băncile noastre se bucură de simpatiile clientelelor lor

fără deosebire de naționalitate, și că și-au câștigat atât aceste simpatii cât și succesele morale și materiale de pân' aci, căror au să mulțamească consolidarea și dezvoltarea lor, — singur numai prin activitatea lor cinstită și umană.

Constatarea acestui adevăr de cătră un mare diar maghiar o înregistrăm cu satisfacțiune și recunoștință, și nu ne rămâne decât să mai rectificăm o părere cu totul greșită ce se cuprinde în articolul citat.

Anume se dice acolo că Băncile noastre și-ar da toate silințele ca să-și câștige cât mai mulți debitori maghiari. Adevărul este chiar contrarul; și anume din doue motive principale: întâiu pentru-că Băncile noastre abia dispun de capitalul necesar pentru a satisface trebuințele de credit ale clientelei lor românesci, încât în cea mai mare parte sunt avisate la resurse extraordinare, cum e reescomptul, ca să-și procure capitalul trebuincios, — și a doua pentru-că institute solide și serioase cum sunt ale noastre, nu umblă după clientelă slabă, iar clientela maghiară, cel puțin acea parte a ei care se prezintă la ghișeurile Băncilor noastre, este de o neglijență notorică în îndeplinirea angajamentelor sale. Băncile noastre din această cauză nu o caută; totul ce fac este: că nu o resping. Și pentru acest lucru clientela maghiară n'a prea avut motive să se plângă; din contră am puté înșira și documenta nenumărate casuri eclatante, în cari Băncile noastre au conservat averi maghiare foarte considerabile în mâinile proprietarilor lor strămorți de Bănci maghiare.

Resultă de aici, că Băncile române nu pot fi periculoase populațiunii maghiare și cu atât mai puțin statului, nici pentru pretensele tendențe de deposedare, nici din cauza cinstei și umanității lor. Ele în realitate sunt un important factor de consolidare economică pentru întreg publicul pe care îl servesc, fără deosebire de naționalitate, și din această cauză întărirea și dezvoltarea lor reprezintă un însemnat interes public în statul ungar.

Aceasta este singura concluziune rațională și temeinică ce resultă din caracterul cinstit și uman al activității Băncilor noastre, și la această concluziune trebuia să ajungă și autorul articolului din „Pesti Hirnap“, dacă din premisele expuse în mod nepreocupat, ar fi tras consecuențele cu aceeași obiectivitate.

Bănci „naționale“ și „confesionale“.

Am avut prea adeseori ocaziunea de a ne ocupa în Revista noastră cu informațiuni tendențioase și cu atacurile rătăcioase îndreptate în diaristica șovinistă maghiară în contra institutelor de bani ale naționalităților în general, și contra băncilor române în special.

O asemenea ocaziune ne prezintă acum din nou un articol vehement, apărut într'un număr recent al revistei „Jogtudományi Közlöny“, articol din care ne putem convinge, cât de binevoitoare sunt față de institutele financiare ale naționalităților din țară, chiar și cercurile oficiale; căci articolul este scris de un înalt funcționar public, de secretarul ministerului de comerțiu Dr. Desideriu Pap.

Scriitorul articolului din chestiune face aspre împuneri tribunalelor comerciale, pe motivul că acestea, — afirmativ — ar înregistra fără nici o observare institutele de bani și asociațiunile înființate de naționalități și confesiuni, și pretinde ca față de aceste institute să se aplice dispozițiunile referitoare la reuniuni și în urma caracterului lor național și confesional să se interdică cu totul înființarea lor.

Iată articolul de care ne ocupăm:

„În provincie, aproape în fiecare ținut al țării, se înființează sute și sute de institute de bani și asociațiuni mai mari și mai mici, cari urmăresc scopuri naționale și confesionale. Înființarea lor scoate la iveală, ca și o făclie, ce se aprinde deodată, scopurile și luptele naționale și confesionale ale câte unui ținut, scopuri și lupte cari pân' atunci erau poate ascunse. Există asociațiuni, cari leagă dreptul de membru de o confesiune anumită, lipsind pe cel ce ar cuteza să părăsească confesiunea asociațiunii de toate drepturile, ce i-le asigură legea; apoi asociațiuni, cari primesc în sinul lor numai membri de o anumită naționalitate, pentru a căror educațiune spirituală înființează biblioteci; iar în afacerile lor urmăresc scopul de a duce pe cei de altă naționalitate la sapa de lemn și de a așeza în moșiile astfel câștigate pe connaționalii lor. Locul sângelui ce s'a vărsat cândva pentru ideea confesională și națională, l-a ocupat acum banul, și, — ca pe toate terenele — banul s'a dovedit și aci mai puternic decât sângele. Pe când în alte părți institutele de bani ce se înființează amăsorat trebuințelor, emulează întru promovarea economiei naționale și a intereselor de stat, pe atunci la noi mare parte a institutelor de bani nou înființate stau în serviciul luptelor naționale și confesionale și a muncii de subminare a statului. Și ce au făcut judecătorii noastre pân' acum, pentru a pune capăt acestei munci de subminare?

„Exceptionând — poate — pe una ori două, tribunalele n'au făcut nimic, fiind de părere, că referitor la astfel de fondări legea noastră comercială nu conține nici o dispozițiune. Judecătorii noastre perd din vedere, că afară de legea comercială mai avem și dispozițiuni referitoare la reuniuni, și că societățile comerciale, ca unele cari urmăresc câștigul, deși au fost separate în cursul timpului de reuniuni, cu toate acestea în urma originei și naturei lor, totuși se țin de acestea, având a se aplica față de ele, îndeosebi

în ce privește poziția lor de drept public, dispozițiunile referitoare la reuniuni. Este adevărat, că la noi, ca nicăieri în Europa, partea de drept public a reuniunilor este regulată numai prin ordinațiuni și că acestea, conform recerințelor de astăzi ale statului, sunt insuficiente, — dar' și aceea este sigur, că deja conform acestor dispozițiuni reuniunile cari urmăresc scopuri diferite, nu se pot înființa sub un titlu, ci că reuniunile economice, comerciale, culturale, umanitare, politice și naționale trebuie să se înființeze ca reuniuni separate, și dacă calcă aceste dispozițiuni trebuie dizolvate ca nisce reuniuni secrete. Judecătoriile prin urmare n'ar fi trebuit să tolereze, ca asociațiunile deja în firmă să-și exprime scopurile naționale și confesionale. De fapt însă este așa, că dacă o reuniune vrea să fie necondiționat sigură, atunci evită controlul autorităților administrative și se înființează ca asociațiune“.

Precum vedem scriitorul acestui articol, care după funcțiunea ce o ocupă, ar trebui să cunoască mai bine adevărata stare a lucrurilor, reeditează în felul său, în o revistă serioasă, ceea-ce s'a scris deja de atâtea-ori în presa șovinistă asupra institutelor de bani ale naționalităților.

Dacă există în patria noastră, și încă cu sutele, institute de bani înființate cu anumite scopuri naționale și confesionale ilicite, noi, cărora nu ni se va pute contesta oare-care competență în aceasta materie, nu scim. Institutele de bani, nu numai ale noastre, ci și ale celorlalte naționalități din țară sunt înființate pe lângă stricta observare a dispozițiilor legii comerciale, și nu credem, că ni s'ar pute arăta un cas, în care prospectul de înființare al vr'unui institut de bani ar fi pretins la subscrierea acțiunilor legitimarea confesiunii ori a naționalității cuiva.

Iar' aserțiunea cuprinsă în articolul de sus, că băncile naționalităților urmăresc cu sistem ruinarea unei naționalități în favorul celeilalte, și că ar lucra la subminarea statului, nu o putem numi decât productul unei fantasii exaltate, căci dovești în direcția aceasta nu s'au putut și nu se vor pute produce, din simpla cauză că nu există.

✧

Asigurările contra focului și asupra vieții.

Instituțiunea asigurărilor, una din cele mai importante cuceriri economice, se presintă în timpul de față în nenumărate varietăți și combinațiuni de asigurare în contra neajunsurilor vieții economice.

A arăta toate speciile și subspeciile de asigurare, pe cari le au iscodit pionierii acestei instituțiuni până astăzi în dezvoltarea ei, nu intră în intențiunea acestui articol, ci scopul următoarelor șiruri este numai a releva importanța celor doi rami principali de asigurare, și anume a asigurărilor contra pericolelor de foc, precum și a asigurărilor contra vieții.

În prima categorie rolul cel mai de frunte îl au asigurările contra incendiului, cari și la noi sunt mai cunoscute, deși necesitatea lor nici pe departe nu a ajuns să fie apreciată la poporul nostru în acea măsură după cum ar cere interesele lui bine pricepute.

Asigurarea contra pericolului de incendiu se poate face pentru ori-ce obiecte *imobile*, cari pot fi deteriorate prin foc. Astfel se vor primi spre asigurare tot felul de edificii de locuință, clădiri economice, magazine de mărfuri sau de produse industriale, ateliere și stabilimente industriale, edificii publice, etc. etc.

Asiguratorul, adică societatea sau banca de asigurare, ia asupra sa obligamentul contractual, de a despăgubi pe asigurat pentru dauna ce ar suferi în cazul unui incendiu, de regulă numai în cât privește părțile edificiului cari pot fi asigurate prin foc. Astfel, de regulă se asigură numai acoperișul edificiului, și părțile construite din lemn sau din altă materie ce poate fi distrusă total sau parțial prin foc. Construcția zidurilor, de regulă, nu formează obiect de asigurare contra incendiului, cel mult încât pentru salvarea părților combustibile se impune fortamente demolarea anumitelor părți din ziduri în decursul operațiunilor de stingere.

Contra pericolului de incendiu se pot asigura de asemenea și ori ce *mobili*, și asupra acestora asigurarea se extinde asupra valorii întregi a cantității asigurate. Astfel se pot asigura în prețul lor deplin: mărfuri în ori-ce cantitate și de ori-ce soi, mobile în locuințe, instrumente și capital mobil de agricultură, ca unelte și animale agricole, materii brute, fabricate și semifabricate, produse de recoltă, ș. a. m. d.

Asigurarea imobilelor se poate combina cu asigurarea mobilelor într-un risc comun, dar' se pot asigura și mobili de sine cari se găsesc în liber fără adăpost, cum sunt d. ex. lemnele menite pentru transport sau produsele de recoltă aflătoare pe câmp în stoguri, etc.

Cât privește valoarea obiectelor de asigurat, se admite ori-ce sumă, care corespunde prețului real ce'l au obiectele în timpul când se încheie asigurarea. De regulă asiguratorul nu ține să se convingă însuși de valoarea obiectului când primesce asigurarea, ci lasă la buna credință a oferentului ca acesta să indice prețul obiectelor ce dorește să asigure. Este însă de remarcat, că zace în interesul ambelor părți contractante, ca oferentul să indice valoarea reală a obiectului, conform adevărului, deoarece-ce și legea comercială spune apriat, că asigurarea are să garanteze pur și simplu numai despăgubirea pentru o eventuală daună suferită, și nu admite în nici un cas o speculațiune din partea celui ce se asigură. Deci, dacă institutul de asigurare la încheierea afacerii nu cere o prețuire anterioară a obiectului oferit spre asigurare, aceasta o face din motive de culanță comercială, cu scop ca transacțiunea să nu suferă întârziere.

Cu privire la obligamentul asiguratului, acesta consistă în angajamentul de a solvi punctual o taxă de asigurație, așa numitul *premiu* sau *prima de asigurare* ca contravaloare pentru risicul ce-l ia asuprași asiguratorul. Mărimea premiului depinde dela pericolul (risicul) mai mare sau mai mic, la care este expus obiectul asigurat.

Durata asigurării este nelimitată, și începerea și expirarea ei se poate stabili după plac între părțile contractante. Cu cât durata este mai lungă, cu atât și beneficiile în formă de rabat, sau de reduțiuni la premii, sunt mai mari. Plata premiului este legată de anumite termene periodice, iar' neachitarea punctuală a premiului poate trage după sine anularea (stornarea) asigurării din partea asiguratului. Prin lege și prin praxă însă este admis un *respiriu de 30 zile* pentru plata premiilor.

Casurile de incendiu trebuiesc anunțate fără întârziere asiguratorului, care prin organele sale va evalua dauna suferită și va stabili prețul de despăgubire (li-

chidarea). Conform legii comerciale „valoarea de despăgubire se stabilește după prețul ce l'au avut obiectele asigurate în *acel timp, când au fost distruse prin foc*“. Prin urmare cu cât dauna se va întâmpla mai târziu după contractarea asigurării, cu atât și prețul de lichidare va suferi o reducere mai mare din cauza deteriorării obiectelor. După cum am amintit și mai sus, este deci de mare importanță, ca asiguratul să fixeze suma asigurată în mod corect la încheierea contractului. Această sumă în cazul unei daune constituie numai limita extremă până la care se poate lichida despăgubirea, însă la nici un caz nu formează o basă pentru prețuirea valorii de desdaunare. Natural, că despăgubirea se va face numai pentru acele obiecte cari au fost distruse, iar' pentru părțile neatinse de foc, deși asigurate, nu se va pute pretinde desdaunare, ci acelea vor rămâne asigurate și mai departe, bineînțeles cu premiul redus în raportul valorii reduse prin dauna suferită.

*

Asigurările asupra vieții sunt tot atât de importante ca și cele tractate pân' aci. Pe când la cele dintâi eventualitatea scadenței este probabilă însă nici decum sigură, la acestea epoca de lichidare este numai o chestie de timp. Asigurările asupra vieții au de scop: să garanteze lichidarea unui capital fixat mai înainte pentru cazul morții persoanei asigurate. Se poate însă asigura și un capital, care să fie scadent atunci când persoana asigurată va ajunge o etate anumită. În altă formă, prin asigurările asupra vieții se poate crea un fel de pensiu (rentă), care să se lichideze dela un timp anumit până la moartea asiguratului, acestuia însuși sau unei alte persoane favorizate (soție sau copii, etc.). Intre aceste 3 feluri principale, există cele mai diferite combinațiuni mixte. Asigurarea asupra vieții nu este legată de etate, ci în anumite combinațiuni numai de starea sanitară a oferentului. Tot asemenea și mărirea capitalului de asigurat rămâne la apăsarea oferentului.

Cu privire la premii, acestea — abstrăgând dela suma asigurată — sunt cu atât mai mici, cu cât asiguratul este mai tânăr când încheie contractul; rămân însă egale cât timp se plătesc. După firea asigurării asupra vieții ar fi corect, ca cu cât asiguratul înaintează în vîrstă, și premiile să se urce din cauza pericolului mai mare de moarte. La începutul asigurărilor premiile se și plăteau după această scară, prin ceea-ce plățile deveniau progresiv tot mai anevoioase cu cât asigurarea se învechia. Acum însă acest inconvenient s'a delăturat prin aceea că s'a stabilit premii cari rămân aceleași în decursul duratei întregi a asigurării. Prin aceasta natural, că la începutul asigurării plătesc relativ un premiu mai mare față cu etatea sa, însă în anii de mai târziu același premiu relativ este mai mic față cu etatea mai înaintată; deci inconvenientul din anii primi se compensează în anii din urmă, prin premiile egale stabilite în calculul mediu.

Premiile se pot plăti atât deodată, sau anual, semestral, trimestrial sau lunar, astfel că se pot acomoda după referințe individuale. Și aci, ca și la premiile pentru asigurarea contra incendiului, se admit respirații de 30 de zile și afară de aceea prin culața institutelor de asigurare se fac în diferite direcțiuni toate înlesnirile pentru cei asigurați.

Asigurările asupra vieții sunt prin natura lor economii sigure și creatoare de capital tocmai pentru timpuri în cari se simte lipsa lor mai intensiv. Ele se pot acomoda cu cel mai deplin succes tuturor situațiilor vieții și ori-cărui individ. Dar' indeosebi pentru oameni

cu familie ele sunt o instituție indispensabilă, și este de regretat că la noi sunt încă prea puțin recunoscute și apreciate foloasele lor.

Din punct de vedere economic instituturile de asigurare transformă pericolele economice, cari ar pute ruina pe unul singur sau pe câți-va puțini, în mici cheltuieli ușor suportabile pentru toți câți sunt expuși acestor pericole. Aceste instituturi au chiar un interes special de a micșora aceste pericole, și în consecință combat indolența, care le poate deveni păgubitoare. Ele promovează simțul de economie și producțiune, cari indeamnă pe indiviți la muncă mai rodnică, dându-le condițiuni în cari razimul lor moral le va crește, încât se vor sci fără griji, că peste noapte averile lor ar pute fi nimicite prin foc sau familiile lor ar ajunge la sapă de lemn prin un cas de moarte.

Ernil Borcia.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 29 Ianuarie 1904.

Situația *pieței interne de bani* nu s'a schimbat nici în cursul săptămănei ultime. Cererea de bani este minimală, iar' capitalul disponibil abundent, din care cauză etalonul este redus. Cambii vieneze de prima bonitate s'au scontat cu $2\frac{3}{4}\%$, cambii de-ale morilor cu $3\frac{1}{8}$ — $3\frac{1}{4}\%$, iar' cambii de portoliu dela $3\frac{1}{4}$ — $3\frac{1}{2}\%$ în sus. În urma abundenței de bani au început a'și reduce etalonul depunerilor chiar și instituturile de bani din provincie și încă la un nivel neobicinuit pân'acum la $3\frac{1}{2}\%$.

Abundența de bani este nota dominantă și a *piețelor externe de bani*. În Berlin și Londra se vorbesce chiar de o reducere a etalonului oficial de 4% .

În Berlin scontul privat a variat între 2% și $3\frac{3}{8}\%$, în Londra între $2\frac{1}{2}\%$ și 3% , iar' în Paris se menține etalonul de $2\frac{3}{4}\%$.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Bănățuna*“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Bucovei. Bilanțul acestui institut pe al doilea an de gestiune (1903) se încheie cu profit net de K 2405.—, cu circa K 1400.— mai mare decât în 1902. Activele totale de K 78.286.— (față de K 54.810.54 în 1902) se impart cum urmează: Escompt K 43.631.— (+ K 13.887.—); Cambii cu acop hipot. K 31.371.— (+ 8142.—). Dintre pasive au crescut: capitalul social la K 15.969.—; Depozitele spre fructificare cu circa K 11.882.— la K 12.266.— iar' Reescomptul dela K 42.893.— la K 45.791; aceasta din urmă poziție este, ca și în anul trecut, mult prea mare în comparațiune cu fondurile proprii ale acestei societăți, căci mai mult decât jumătate din imprumaturile incuviințate sunt reescomptate. Ar fi în interesul tinărilor institut dacă și-ar impune în privința aceasta oare-cari reserve. La pasive mai observăm ca poziție nouă, un fond de rezervă nou-creat cu K 1000.—. Venitul brut se cifrează cu K 6717.— (în anul 1902 K 4307.—) din care sumă a consumat „Interesele de reescompt“ K 2546.— cu circa K 1800.— mai mult decât toate celelalte cheltuieli. Adunarea generală este convocată pe 14 Faur a. c.

*

„Bihoreana“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Oradea mare, și-a încheiat bilanțul pe anul de gestiune expirat cu active totale de K 2.062.362— (în 1902 K 1.870.152—) și profit net de K 62.049— față de K 53.555— în 1902. Singuraticile pozitii active și pasive mai însemnate, comparate cu 1902 se prezintă cum urmează: Escompt K 1.690.240— (în 1902 K 1.259.359—); Credite ipotecare K 255.933— (în 1902 K 206.422). Cont-curent K 33.829— (în 1902 K 40.831—). Reserve K 38.727— (în 1902 K 27.044—). Depozite spre fructificare K 1.123.491— (+ față de 1902 de K 230.016—). Reescompt K 202.765— (— față de 1902 K 68.013—). Venitul brut se urcă la K 165.224— și este cu K 22.342— mai mare decât în 1902.

„Olteana“, casă de economii, societate pe acțiuni în Viștea inf., și-a încheiat bilanțul pe al X-lea an de gestiune cu profit net de K 11.280— (în 1902 K 10.334—) și cu active totale de K 328.121— (plus față de 1902 de K 49.587—). Unicul ram activ de operațiune „Ecomptul“ s'a sporit cu circa K 36.800— la K 337.892—. La pasive se remarcă o creștere considerabilă de K 81.261— la Depozite spre fructificare, cari se cifrează cu însemnata sumă de K 212.258—. Asemenea s'au sporit Reservele dela K 28.042— la K 33.872—. Din contra Reescomptul s'a redus dela K 64.546— la K 23.974—. Venitul brut a fost de K 28.883— cu circa K 5000— mai mare decât în 1902. Pentru viitor institutul acesta intenționează a introduce și alți rami de operațiune, spre care scop se vor face în adunarea generală convocată pe 25 Februarie a. c. modificările necesare în statute.

„Plugarul“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Săcădate și-a încheiat al VI-lea bilanț pro anul de gestiune 1903 cu un profit net de K 3063— față de K 2008— în 1902. Activele totale în sumă de K 82.702— s'au sporit față de 1902 cu circa K 9700— și se compun în partea cea mai mare din Cambii, anume K 80.742— (în 1902 K 71.824—). Dintre pasive au crescut Reservele dela K 2960— la K 4000— și Depozitele spre fructificare cu circa K 13.000— (starea K 45.178—). Reescomptul din contra arată o reducere de circa K 6000—. Venitul brut se cifrează cu K 6655— și este mai mare decât în 1902 cu circa K 1500—.

Adunarea generală este convocată pe 10 Faur a. c.

„Sătmăreana“, institut de credit și de economii soc. pe acțiuni în Seimi, care încă în anul 1902 a început a se reculege de perderile suferite în anii premergători, a continuat și în anul de gestiune expirat, pe calea apucată, realizând un profit net de K 31.161—, semn că pentru institutul acesta s'a început o nouă eră de prosperare și consolidare. Singuraticii rami de operațiune încă au luat o dezvoltare îmbucurătoare. Escomptul principalul ram de afacere, s'a sporit cu K 156.723— la K 311.935— iar Cred. camb. cu acop. hip. cu K 77.704— la K 463.719—. Posiția „Realități“ s'a redus cu circa K 8000— la K 27.582— și aceasta prin vânzări din realitățile cumpărate la timpul său la licitațiuni în cauze ale institutului. Totalul activelor se cifrează cu K 891.541— față de K 745.515— în 1902. Ce privesc pasivele au crescut Reservele dela K 17.231— la K 20.062— și Depozitele spre fructificare cu rotund K 43.000— (starea K 271.544—).

Asemenea arată creștere și Reescomptul anume: de K 72.619—, cifrându-se în total cu K 343.520—. Profitul net de K 31.161— este cu K 21.375— mai mare decât în 1902. Venitul brut se urcă la K 75.662— față de K 58.614— în 1902.

Cumcă actualii conducători ai „Sătmărenei“ au ninsuința laudabilă de a pune institutul acesta pe base cât mai solide reiese și de acolo, că la propunerea directorului executiv, direcțiunea și comitetul de supraveghiere în comună înțelegere au decis a propune adunărilor generale din proximitii 5 ani, dotarea fondurilor de rezervă cu sume extraordinare, anume cu întreg restul profitului net, ce rămâne după plățirea dividendei și a dotațiunilor statutare. În modul acesta conducătorii sperează a sporii Reservele în timp relativ scurt la cel puțin K 150.000—.

„Sebeșana“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în S.-Sebeș. Bilanțul acestui institut pe 1903 publicat întră insertiunile Nr. de față, arată în comparațiune cu anul 1902 următoarele schimbări mai însemnate: la Escompt o decrescere de K 16.927— (starea K 469.507—); asemenea s'au redus Impr. pe oblig. cu caventi dela K 27.024— la K 25.318— apoi Imprum. ipotecare cu circa K 8141— la K 244.315—. Din contra au crescut Conturile curente cu K 17.432— (starea K 26.312—). Activele totale se cifrează cu K 862.763 și sunt cu K 15.746— mai mari decât în 1902. Dintre pasive arată creștere mai mare Depozitele spre fructificare, anume de K 114.352 (starea K 612.957—). Reservele s'au sporit dela K 88.312— la K 97.455—. Fondul de pensie se prezintă cu K 14.654— (+ față de 1902 de K 2079—). Venitul brut este de K 80.080— cu K 4700— mai mare decât în 1902, iar profitul net se cifrează cu K 23.656— (+ față de 1902 de K 1360—).

„Someșana“, institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Dej și-a încheiat bilanțul pro 1903 cu un profit net de rotund K 26.000— (— față de 1902 de K 1030—) și cu active totale de K 1.519.180— (în 1902 K 1.406.341—), cari se impart cum urmează: Escompt K 1.170.244— (1902 K 1.052.655—). Imprum. ipot. K 176.949— (1902 K 179.096—). Oblig. cu caventi K 10.693— (— față de 1902 de circa K 3000). Realități K 94.680— (în 1902 K 90.257—) Efectele, ce este drept s'au sporit în 1902 cu circa K 6000— la K 15.388— dar sunt cu toate acestea de tot neînsemnate în comparațiune cu Depozitele spre fructificare, cari se prezintă cu suma de K 543.270— (+ față de 1902 de circa K 8000—). Reservele inclusive fondul de pensii de K 38.276— se cifrează cu K 138.470— arătând față de 1902 o creștere de K 10.494—. Reescomptul arată considerabila sumă de K 590.512— și este în creștere față de 1902 cu K 94.146. Venitul brut al anului 1903 a fost de K 110.515— (în 1902 K 104.496—).

Fondări nouă în 1903. În anul 1903 s'au fondat în Ungaria 41 bănci și institute de credit cu capital social de K 3.535.000 față de 18 un capital de K 4.481.000 în 1902; Casse de păstrare 23 cu capital de K 1.885.000 (în 1902 13 cu capital de K 1.092.000). Insoțiri 617 față de 634 în 1902. Intreprinderi industriale 37 cu capital de K 13.335.812 (în 1902 40 cu capital de K 15.592.500); Căi ferate vicinale și întreprinderi de navigațiune 3 cu capital social de K 4.049.600 față de 6 în 1902 cu capital de K

22.246.800; Societăți de asigurare 3 cu capital de K 400.000 (în 1902: 2 cu capital de K 200.000). Diverse întreprinderi 34 cu capital de K 4.283.000.— (în 1902: 35 cu capital de K 1.877.600.—). Total s'au fondat 758 întreprinderi nouă (în 1902: 748) cu capital social de K 27.488.412.— (K 45.499.900.— în 1902). Capitalul de acțiuni l-au urcat 39 de întreprinderi cu K 38.538.800.— (în 1903: 30 cu K 7.652.500.— Capitalul social l-au redus 23 de întreprinderi cu K 27.123.802.— (în 1902: 16 cu K 5.369.560.—). Dintre cele 41 bănci nouă fondate în 1903 se află numai 3 în capitală și două în Croația-Slavonia; toate celelalte sunt în provincie. Capital social de K 500.000.— a avut una; K 400.000.— două; K 200.000.— nouă; K 160.000.— una; K 100.000.— unsprezece etc.; cu capital social de K 50.000 s'au fondat 3 institute; cu K 20.000.— cinci; cu K 12.000.— una, iar una n'a avut decât un capital de K 2000.—. Dintre casele de păstrare nouă fondate a fost una în B-Pesta, 14 în provincie și 8 în Croația-Slavonia. Dintre cele 617 asociațiuni de credit, 180 asociațiuni de consum și valorisare și 61 asociațiuni de lăptărie. Ca filiale a asociațiunii centrale de credit s'au fondat 168 de asociațiuni nouă. Numărul asociațiunilor de credit fondate în 1903 în comitatele locuite de Români se prezintă astfel: în Sătmăr 15; Maramureș 13; Torontal 10; Timiș și Caraș-Severin cu câte 7; în părțile transilvănene nu s'au fondat astfel de asociațiuni aproape de loc.

Reuniunea arhidieceșană de asigurare contra focului în Blaj are — după „Unirea” — în asigurare realități în valoare de aproape K 1.700.000 pentru cari a încasat în 1903 premii curente și restante în suma de preste K 8600, despăgubiri a plătit în a. tr. K 729, iar totalul despăgubirilor în decursul celor 5½ ani de existență se ridică la suma de K 6462. Fondul de rezervă la finea anului 1902 a fost de peste K 23.000. Reuniunea și-a extins activitatea și peste o parte a diecesei din Lugoj.

CRONICA.

Circulațiunea bancnotelor. Dela scoaterea din circulațiune a bancnotelor vechi în val. austr. (florini), dintre cari mai circulă numai circa 187 mil. coroane, circulațiunea bancnotelor s'a schimbat în general foarte mult. Din circulațiunea totală a anului 1902 5·7% se vin pe notele à fl. 1000; 34·3% pe notele à fl. 100.—; 5% pe notele à K 50; 45% pe notele à K 20 și 10% pe cele à K 10.—; iar în 1903 circulațiunea bancnotelor se prezintă cum urmează: 15% bancnote à K 1000.— 40% note à K 100 și K 50.—; 35% note à K 20 și 10% bancnote à K 10.—; numărul acestora din urmă precum se scie este limitat. Reducerea relativă a circulațiunii bancnotelor à K 20.— stă evident în legătură cu circulațiunea aurului

SUMAR.

Variațiuni în „moll”. — Bănci „naționale” și „confesionale”. — Asigurările contra focului și asupra vieții. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Bănățana”, „Bihoreana”, „Olteana”, „Plugarul”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Someșana”, Fondări nouă în 1902, Reuniunea arhidieceșană de asigurare contra focului în Blaj. — *Cronică*: Circulațiunea bancnotelor.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 27 Ianuarie 1904.

%	V A L O R I		Viena	Bpesta
			vinde	vinde
	Datoria publică comună.		v cor.	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare		100·80	101·20
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16% „		100·80	101·20
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250.— v. c. 20% „		—	190.—
5	„ „ 1860 à fl. 500.— „ 20% „		156·30	158.—
5	„ „ 1860 à fl. 100.— „ 20% „		187·50	188·50
—	„ „ 1864 à fl. 100.— „ 20% „		261.—	261.—
	Datoria publică austriacă.			
4	Renta austr. aur., scut. de dare		120·80	121.—
4	„ „ Cor.		100·85	101.—
3½	„ „ de invest.		93·45	—
	Datoria publică ungară.			
4	Renta ung. aur. scut. de dare		119·20	119·50
4	„ „ Cor. „ „ „		99·20	99·40
3½	„ „ „ „ „ „ „		91·15	91·30
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl.		210.—	212.—
4	„ p. regul. Tisei sc. de dare		165·25	166.—
4½	Oblig. de regalii croat-slav.		102.—	102.—
3	Impr. p. regul. Porților de fier		86·40	87.—
4	Oblig. rurale croato-slavone		—	99·50
4	„ „ ungare		99·60	99·75
	Alte datorii publice.			
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.		286.—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega		98·50	99.—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena		106·40	—
2	„ „ sârbești à 100 fr.		94.—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.		133·65	—
—	Impr. bulgar 1889		104·50	106·50
	Scrisuri fonciare și a. a.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.		100·60	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880		300.—	—
4	Banca austro-ungară 40½ ani		101·80	101·80
4	„ „ „ „ 50 ani		—	101·80
4½	Banca comerc. ung. Pesta		101·10	101.—
4½	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.		107·50	108.—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50½ ani		100·50	101.—
4	„ „ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta		99·50	100.—
4	Inst. de credit fonciar ungar		100·15	100·50
3½	„ „ „ „		99·00	91·50
4½	Banca hipotecară ungară		101·20	101·25
4	„ „ „ „		101·25	99·75
4	„ „ „ „ cu premii		210·50	135·50
3%0	Banca hip. ung. cu premii		—	113·25
5	Albina, Sibiiu		—	102·50
4	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.		—	102·50
4	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.		—	102·25
	Losuri.			
	Basilica, à fl. 5.—		22·50	22·50
	Credit, à fl. 100.—		476.—	480.—
	Clary, à fl. 40.— v. c.		175.—	—
	Buda, à fl. 40.—		174.—	180.—
	Pálffy, à fl. 40.—		176.—	176.—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10.—		56.—	57.—
	„ „ ungară, à fl. 5.—		29·50	30.—
	Rudolf, à fl. 10.—		69.—	—
	Salm. à fl. 40.— v. c.		238.—	—
	Salzburg, à fl. 20.—		83.—	—
	St. Genois à fl. 40.— v. c.		300.—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874		523.—	—
	Triest, à fl. 50.—		300.—	—
	„Jó sziv”, à K. 4.—		—	10·25
	Valute.			
	Galbini austr. sau ung.		11·40	11·43
	„ c. reg.		11·36	11·36
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)		19·08	19·08
	20 Marce germ. aur		23·51	23·49
	Ruble rusești de hârtie per bucată		—	2·53½
	Bilete germ. 100 M.		117·85	117·30
	„ franc. 100 Fr.		—	95·55
	„ ital. 100 Lire		95·45	95·45
	Ruble, bilete, 100		253·25	—
	Lei românesci, 100		—	94·95

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 27 Ianuarie 1904.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde . . .	7-60—8-05
" " Tisa	" " " " . . .	7-70—8-30
" " Pesta	" " " " . . .	7-60—8-15
" " Alba-reg.	" " " " . . .	7-70—8-15
" " Bacica	" " " " . . .	7-70—8—
Secară	" " " " . . .	6-25—6-50
Orz	" " " " . . .	5-50—5-80
Ovės	" " " " . . .	5-45—5-70
Porumb	" " " " . . .	5-10—5-25
Rapiță	" " " " . . .	10-75—11—
Untură de porc B.-Pesta	" " " " . . .	67—
Slănină (clisă)	" " " " . . .	58-50—60-50

Bursa de București.

Cursul din 23 Ianuarie 1904.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	100 ⁷ / ₈
" " 1892 5%	" "	100
" " 274 mil. 4%	" "	90
" " 1898 4%	" "	89 ³ / ₄
Fonciare rurale 5%	" "	100 ¹ / ₄
" " 4%	" "	91 ¹ / ₂
Seris. fonc. urb. București 5%	" "	90 ⁵ / ₈
" " Iași " "	" "	85 ¹ / ₂

„BIHOREANA“

instituit de credit și economii soc. pe acții în Oradea-m.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invită la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Oradea-mare la 20 Februarie 1904 st. n. la 10 oare înainte de ameași în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre examinarea calculului anual a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1904.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuița suma amintită în §-ul 61. punctul f.
7. Decidere asupra propunerii direcțiunii referitoare la înființarea unei filiale.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§. 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovedile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la instituit.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 21 Ianuarie 1904 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate, institutele „Albina“, „Victoria“, „Silvania“, „Economul“, „Oraviciana“, „Patria“ și „Timișana“.

Oradea-mare, 21 Ianuarie 1904.

Direcțiunea institutului.

„PLUGARIUL“

instituit de credit și economii, soc. pe acții în Săcădate.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Plugariul“ societate pe acții, se invită conform statutelor la

a VI-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Săcădate (localul institutului) în 10 Februarie st. n. la 1 oară p. m.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii și al comitetului de supraveghiere asupra bilanțului anului de gestiune 1903.
2. Propunerea direcțiunii în conțelegere cu comitetul de supraveghiere referitor la distribuția profitului.

Acei domni acționari, cari sau în persoană sau prin plenipotențiați voesc a lua parte la adunare, se fac atenți conform §-ului 17 din statute a depune acțiunile scrise pe numele lor, cum și plenipotența înainte de deschiderea adunării la cassa societății pe lângă revers.

Săcădate, la 21 Ianuarie 1904.

Direcțiunea.

„OLTEANA“

cassă de economii, soc. pe acțiuni în Viștea-inferioară.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de economii „Olteana“ societate pe acțiuni în Viștea-inferioară, se invită la

a X-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Viștea-inferioară, la 25 Februarie st. n. 1904 la 10 oare a. m. în localitatea școlii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul direcțiunii despre gestiunea societății pe anul 1903.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Presentarea bilanțului încheiat cu 31 Decembrie 1902.
4. Propunerea asupra distribuției profitului curat.
5. Propunerea modificării §. 57 din statute, cu adăugarea unui punct nou: d) ori ce alte operațiuni de industrie și comerț.
6. Alegerea din nou a comitetului de supraveghiere.
7. Alte propuneri.

Acei domni acționari, cari sau în persoană sau prin plenipotențiați, voesc a lua parte la adunarea generală, se fac atenți a depune — conform § 17 din statute — acțiunile scrise pe numele lor, precum și actele de plenipotență cel puțin cu o zi înainte de ținerea adunării la cassa societății pe lângă revers.

Direcțiunea.

„SOMESANA“

institut de credit și economii societate pe acții în Dej.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Someșana“, societate pe acții în Dej, sunt invitați în sensul §-lui 16 din statutele institutului la

a XIV-a adunare generală ordinară

care se va ține în 20 Februarie 1904 st. n. la 10 oare a. m în localitățile institutului.

Dej, la 25 Ianuarie 1904.

*Diracțiunea.***„SĂTMĂREANA“**

institut de credit și economii, soc. pe acții în Seini.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Sătmăreana“ soc. pe acții în Seini prin aceasta sunt invitați la

a XII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Seini la 19 Februarie st. n. 1904 la 11 oare în localul institutului.

Obiectele:

1. Constituirea biroului.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune.
4. Stabilirea bilanțului pe a. 1903 și votarea absoluturului.
5. Impărțirea profitului curat.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență.
7. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
8. Eventuale propuneri în înțelesul §-lui 39 din statute.

La adunarea generală au vot numai acei acționari, cari cel puțin jumătate de an mai înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și ca atari cel puțin până la miezul zilei premergătoare adunării generale au depus la cassa institutului sau la locurile designate acțiunile lor (§. 26).

Pentru-ca să inlesnim participarea la adunarea generală am rugat să primească în deposit acțiunile noastre și să ne transpună plenipotențele pe: „Albina“, Sibiu și Brașov; „Silvania“ Șimlău; „Economul“ Cluj; „Bihorana“ Oradea-mare; „Oraviciana“ Oravița; „Arieșana“ Turda; „Victoria“ Arad; precum și pe Rds. Domn Gavrilă Lazar, protopop Sanislău; Cl. D. Dr. Florian Stan, profesor Beiuș și On. Domn Vasiliu Leza, comerciant în Ticvaniu-mare.

*Diracțiunea.***„SEBEȘANA“**

institut de credit și economii soc. pe acții în S-Sebeș.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Sebeșana“ societate pe acții, se invită prin aceasta conform §-lui 19 al statutelor societății la

a XVI-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Sas-Sebeș la 8 Martie n. a. c. la 2 oare p. m. în localul institutului.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii și raport despre încheerea conturilor pe anul 1903.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Satorirea bilanțului și hotărâri asupra distribuției și solvării câștigului curat de pe anul 1903.
4. Distribuirea sumei destinate spre scopuri filantropice.
5. Fixarea marcelor de prezență pro 1904.
6. Alegerea a trei membri în direcțiune pe timp de 6 ani în urma expirării mandatului dlor Ioan Drăgan, Dr. Ioan Elekes și Zevedeiu Murășan (§. 35 din statutele societății).
7. Alegerea comitetului de supraveghere. 5 membri pe timp de 3 ani (§. 57 din statutele societății).
8. Eventuale propuneri făcute conform §-lui 32 din statute.

Domnii acționari, cari în sensul §-lor 23 și 24 din statutele societății voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt invitați a-și depune acțiunile și eventualele dovezi de plenipotență cel mult până în 7 Martie n. a. c. la 4 oare p. m. la cassa institutului.

Sas-Sebeș, în 26 Ianuarie 1904.

*Diracțiunea.***Onorată adunare generală!**

Conform §-lui 33 din statutele institutului, venim a raporta despre mersul afacerilor institutului nostru în decursul anului 1903. al XVI-lea an de gestiune, cari afaceri au fost destul de favorabile și în continuu în desvoltare, ceea-ce se vede din următoarele operațiuni ce Vi le expunem aici:

I. Depunerile.

În 1 Ian. 1903 a fost starea depun. de K	498,605·97
În decursul anului 1903 s'au mai depus „	234,128·29
Total K	732,734·26
S'a ridicat „	119,777·13
Starea cu finea anului 1903 K	612,957·13
Față de starea cu începutul anului 1903	
resultă un crescământ de K	114,351·16

II. Escomptul.

Starea cu începutul anului 1903 K	486,434·50
În decursul anului sau mai escomptat „	784,381·50
Total K	1.270,816·—
Din acestea s'au rescumpărat „	801,308·90
remân cu finea anului cambii de K	469,507·10
comp. starea cu începutul an. 1903 „	486,434·50
Resultă un decrescământ de K	16,927·40

III. Impr. camb. cu acop. hipotecară.

Starea cu începutul anului 1903 K	60,140·—
În decursul anului sau mai dat „	73,004·—
Total K	133,144·—
Din acestea s'au replătit „	59,460·—
Starea cu finea anului 1903 K	73,684·—
Față de starea anului precedent un	
crescământ de K	13,544·—

IV. Impr. hipotecari pe obligațiuni.

Starea cu începutul anului 1903 K	252,456·—
În decursul anului sau mai dat „	27,780·—
Total K	280,236·—
Din acestea s'au replătit „	35,721·—
Starea cu finea anului 1903 K	244,315·—
Față de starea la începutul anului 1903	
resultă un decrescământ K	8,141·—

V. Impr. pe oblig. cu cavenți.

Starea cu începutul anului 1903 . . .	K	27,024—
S'au mai dat împrumuturi	"	1,800—
Total K		28,824—
Din acestea s'au replătit	"	3,506—
Starea cu finea anului 1903 ,	K	25,318—
Față de starea cu începutul anului 1903	K	1,706—

VI. Reescomptul.

Starea cu începutul anului 1903 . . .	K	107,153—
În decursul an. s'au mai reescomptat .	"	48,294—
Total K		155,447—

Aceasta datorie de reescompt s'a achitat total.

VII. Mișcarea cassei.

Numărar cu 1 Ianuarie 1903	K	4,294.76
Intratele în decursul anului 1903 . . .	"	1,239,686.28
Total K		1,243,981.04
Eșitele au fost	"	1,235,297.25
Remâne numărar cu finea anului 1903	K	8,683.79

VIII. Activele și Pasivele.

Activele conform bilanțului sunt . . .	K	862,763.37
Pasivele	"	839,106.99
Profitul curat pro 1903	K	23,656.38

Privitor la împărțirea profitului curat de K 23,656.38 propunem:

- a) Să se dea acționarilor 5% după capitalul social de K 100,000— K 5,000.—
- b) iar' din restul de K 18,656.38 să se dea:
1. 20% fondului de rezervă 3,731.20
 2. 11% tantiemă direcțiunii 2,052.16
 3. 2% tantiemă directorului executiv 373.12
 4. 3% tantiemă celorlalți funcționari 559.68
 5. 3% tantiemă comit. de supraveghiere 559.68
 6. 5% donațiune fondului de pensiuine 932.80
 7. 6% pentru scopuri filantropice 1,119.36
- c) iar' din restul de K 9,328.38 să se dea:
1. supradivid. acționarilor după K 100,000 5,000.—
 2. dotațiune extraordinară fond. de rezervă 2,149.72
 3. adaus de tantiemă:
- a) direcțiunii 347.84
- b) directorului executiv 126.88
- c) celorlalți funcționari 640.32
- (face astfel tantiema întreagă a amplotoațiilor K 1200.—; din cari K 500 contabilului, K 400— cassarului și K 300— licuidatorului).
- d) comitetului de supraveghiere 200.32
- (face tantiema întreagă a comitetului de supraveghiere K 760.—; din cari K 200.— revisorului expert, iar' celorlalți 4 membri ai comitetului de supraveghiere câte K 140.—).
4. fondului de pensiuine 667.20
 5. să se mai dea spre scopuri filantropice 155.64
 6. iar' restul de 40.46
- să rămână la dispozițiunea direcțiunii

Total K 23,656.38

Privitor la suma de K 1275.— spre scopuri filantropice propunem să se dea:

1. Fondului tractual gr.-or. pentru zidirea casei protopresbiterale, Sas-Sebeș K 200.—
2. Fondului parochial gr.-or., Sas-Sebeș 200.—
3. Bisericei române gr.-cat., Sas-Sebeș 200.—

4. Mesei studenților universitari, Cluj K 200.—
 5. Casinei române din loc 100.—
 6. Mesei studenților, Brașov 25.—
 7. Mesei studenților, Blaj 25.—
 8. Mesei studenților, Brad 25.—
 9. Reuniunii de infrumșetare din loc 25.—
 10. Reun. meseriașilor „Andreiana” din loc 75.—
 11. Asociațiunii, Sibiu 200.—
- și anume: casei naționale K 100.— și fondului cultural K 100.—.

Total K 1,275.—

Primindu se propunerile direcțiunii privitor la împărțirea profitului curat, atunci fondul de rezervă al institutului ar face K 100,000.—; iar' fondul de pensiuine K 16,254.70.

Cu anul acesta expiră mandatul a trei membri din direcțiune, domnii Ioan Drăgan, Dr. Ioan Elekeș și Zevedeu Murășan. Acestea trei locuri vor avea a se întregi pe timp de 6 ani prin alegere (§. 35 din statute).

Asemenea expiră și mandatul comitetului de supraveghiere (5 membri). Și acesta este a se alege pe timp de 3 ani (§. 57 din statute).

Deci Onorata adunare generală este rugată a lua spre sciință raportul direcțiunii și după ascultarea raportului comitetului de supraveghiere să binevoiască:

1. a aproba bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1903;
2. a da absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere pentru gestiunea anului 1903;
3. a primi propunerea direcțiunii privitor la distribuirea profitului net pe anul 1903;
4. a distribui suma destinată spre scopuri filantropice;
5. a fixa prețul marcelor de prezență pro 1904;
6. a alege 3 membri în direcțiune pe timp de 6 ani;
7. a alege 5 membri în comitetul de supraveghiere pe timp de 3 ani.

8. în fine privitor la solvirea cuponului pro 1903, Onorata adunare generală să binevoiască a decide, a se solvi după putințele cassei, și înainte de termenul prescrip (1 Iul. 1904).

Din ședința direcțiunii, ținută la Sas-Sebeș în 26 Ianuarie 1904 n.

I. Tipeiu m. p.,
presid. direct.

Zevedeu Murășan m. p.,
direct. executiv.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet în anul 1903 a ținut mai multe ședințe de scontrare prin cari s'a convins despre mersul regulat al afacerilor institutului.

Profitul arătat în bilanț de K 23,656.38 s'a calculat pe baza reală, iar' bilanțul și contul profit și perderi încheiat cu 31 Decembrie 1903 s'a aflat de exact și în consonanță cu cărțile institutului.

În urma acestora ne luăm voie a vă face următoarele propuneri:

1. Să binevoiți a lua la cunoștință și a aproba bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1903 iar' direcțiunii a-i da absolutoriul pentru anul de gestiune 1903.
2. Referitor la împărțirea profitului curat ne alăturăm propunerilor direcțiunii.

Sas-Sebeș, la 23 Ianuarie 1904.

Avram David m. p.

Dominic Rațiu m. p.

V. Răhovean m. p.

Victor Săbăduș m. p.

„SEBEȘANA“ institut de credit și economii în Sas-Sebeș.

ACTIVA.		Bilanțul cu 31 Decembrie 1903.		PASIVA.	
(Coroane)				(Coroane)	
Cassa	8,683-79	Capitalul social	100,000-—		
Escompt	469,507-10	Fondul special de rezervă	3,336-12		
Imprumuturi pe oblig. cu cavenți	25,318-—	Scopuri filantropice	198-63		
Credite cambiale cu acop. hipot.	73,684-—	Depuneri	612,957-13		
Conto-curent	26,312-16	Fondul de pensiune	14,654-70		
Imprumuturi hipotecare pe obligațiuni	244,315-—	Diversi creditori	7,039-61		
Diverse	2,397-96	Dividendă	288-—		
Realități	12,545-36	Fondul de rezervă	94,119-08		
		Interese transitoare	6,513-72		
		Profit curat	23,656-38		
	862,763-37		862,763-37		
DEBIT.		Contul Profit și Perdere.		CREDIT.	
(Coroane)		(Coroane)		(Coroane)	
Interese fondului de pensiune	848-32	Venite după imobilități	1,615-73		
" " " rezervă	3,615-06	Interese de escompt	40,769-93		
Contribuțiune după interese dela depuneri	2,919-92	" dela impr. pe obl. cu cavenți	2,388-82		
Interese de reescompt	2,582-66	" " " hipotecare pe oblig.	21,259-89		
Spese generale	1,666-80	" " " credite cambiale cu acop. hipotecară	5,830-33		
Salarelor	7,740-—	Provișiune	8,216-14		
Interese dela depuneri	29,199-39				
Contribuțiune	6,272-31				
Mărci de prezență	1,580-—				
Profit curat	23,656-38				
	80,080-84		80,080-84		

Sas-Sebeș, în 31 Decembrie 1903.

Z. Murășan m. p., dir. executiv.

Iulian Üvegeș m. p., contabil.

Membrii în direcțiune:

I. Tipeiu m. p. presid. I. Drăgan m. p. S. Medean m. p. Dr. I. Elekeș m. p. I. Oncescu m. p. Sam. Roșu m. p. C. Crețioescu m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al Profitului și Perderilor și confruntând cu registrele principale și auxiliare ale societății, ținute în bună regulă l-am găsit în consonanță cu aceleași și exact.

Sas-Sebeș, în 23 Ianuarie 1904.

Nr. 5. [1-1]

Avram David m. p.

Dominic Rațiu m. p.

Victor Săbădusiu m. p.

V. Răhovean m. m.

„SĂTMĂREANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Seini.

ACTIVA.		Bilanțul cu 31 Decembrie 1903.		PASIVA.	
(Coroane)				(Coroane)	
Cassa în număr	8,350-56	Capital	200,000-—		
Escompt de bancă	311,935-39	Fond de rezervă	17,097-55		
" " " cu asigurare hipot.	463,719-72	Fond special de rezervă	2,965-67		
Credit hipotecar	55,881-49	Fond de pensiuni al funcționarilor	4,114-05		
Credit personal	5,395-—	Depuneri spre fructificare	271,544-52		
Cont curent	1,181-38	Reescompt	343,520-—		
Giro-Conto	2,000-—	Depozite de casă	1,203-94		
Efecte	4,700-—	Dividendă neridicată	784-—		
Realități: casa institutului.	15,591-86	Diversi creditori	906-18		
2% amortisare	311-84	Interese transitoare	18,244-09		
realități de vinzare	12,302-08	Profit curat	31,161-78		
Interese de reescompt anticipate	3,254-—				
Diversi debitori	5,894-24				
Mobilier	1,831-—				
10% amortisare	183-10				
	891,541-78		891,541-78		
DEBIT.		Contul Profit și Perdere.		CREDIT.	
(Coroane)		(Coroane)		(Coroane)	
Interese la depuneri	12,179-27	Interese la escompt	66,414-71		
la reescompt	17,959-69	la credit hipotecar	4,185-66		
Contribuție după interese la depuneri	1,217-93	la credit personal	856-04	71,458-41	
dare directă și comunală	1,614-53	Chirie și arândă	—	2,121-67	
dare după realități	102-23	Diverse interese: Venit la efecte	357-—		
Spese de cancelarie și Chirie	3,437-77	diferite interese în provisiuni	1,725-06	2,082-06	
Mărci de prezență	244-—				
Salare	72-50				
Amortisare 2% dela casa institutului	311-84				
10% din mobilier	183-10				
	75,662-14		75,662-14		

Seini, 31 Decembrie 1903.

George Achim m. p., dir. exec.

Ioan Radeș m. p., prim-contabil.

George Pop de Băsesici m. p., presid.

Direcțiunea:

Gavrila Lazar de Purcareș m. p., vice-pres.

Vasile Achim m. p.

Dr. Ioan Tătar m. p.

Demetriu Cionca m. p.

Alecsandru Stan m. p.

Dionisiu Bran m. p.

Aurel Pelle m. p.

Subsemnatutul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine.

Seini, 25 Ianuarie 1904.

Nr. 8. [1-1]

Comitetul de supraveghiere.

Romul Marchiș m. p., pres.

Nicolae Breban m. p.

Augustin Fasy m. p.

Andrei Pelle m. p.

Dominic Rațiu m. p.

„SOMEȘANA“ institut de credit și economii, societate pe acții în Dej.

ACTIVA.		Bilanțul cu 31 Decembrie 1903.		PASIVA.	
(Coroane)				(Coroane)	
Cassa în numărar	20,508-15	Capital social	200,000-—		
Cambii escomptate	1.170,244-—	Fond de rezervă	100,048-—		
Imprumut hipotecar	176,949-37	Fond de pensiuini	38,276-78		
Imprumut. pe obligațiuni cu caventați	10,693-—	Fond cultural	145-51	138,470-29	
Efecte	15,388-—	Reescompt		590,512-—	
Casa institutului și alte realități	94,680-51	Depuneri spre fructificare		543,270-11	
Cont-curent	7,261-60	Deposit		217-50	
Spese procesuali restituibile	12,423-48	Dividendă neridicată		464-—	
Debitori	8,340-—	Cont-curent		160-—	
Anticipații de salare	1,052-—	Interese anticipate pro 1904		20,0-6 21	
Mobiliar după amortisare	1,640-—	Profit curat		26,000-—	
	1.519,180-11			1.519,180-11	
DEBIT.		Contul Profit și Perdere.		CREDIT.	
(Coroane)				(Coroane)	
Interese după fondul de rezervă	3,848-—	Interese dela cambii escomptate	81,988-59		
după fondul de pensiuine	2,166-61	dela împrumuturi hipotecare	13,252-57		
după depuneri	18,182-28	dela obligațiuni cu caventați	970-69		
după reescompt	32,455-71	de întârziere	3,194-03		
Spese de birou și porto	2,949-23	dela efecte	840-—	100,245-88	
salare și bani de cuartir	11,600-—	Arândă		4,146-40	
salariile direcțiunii și marce	5,159-40	Provisiuni		5,359-21	
Dare erarială	5,902-17	Taxă de întăbulări și protest		763-07	
după depuneri	1,818-23				
după realități	249-83				
Amortisare din mobiliar					
Profit curat	26,000-—				
	110,514-56				110,514-56

Dej, la 31 Decembrie 1903.

Dr. T. Mihali m. p., dir. exec.

Augustin Pinteia m. p., contabil.

Grigorie Pușcariu m. p., pres.

T. Herman m. p., v-pres.

Dr. C. Barbul m. p.

Ioan Ciocan m. p.

Dr. D. Ciuta m. p.

G. Gradovicu m. p.

Dr. Kerekes m. p.

S'au examinat conturile de mai sus și acelea s'au aflat în ordine și exacte întru toate.

Dej, la 25 Ianuarie, 1904.

Nr. 6. [1—1]

Comitetul de supraveghiere:

A. Cosma m. p.

Iosif Lissai m. p.

Dr. G. Tripou m. p.

M. Popu m. p.

Dr. A. Pop m. p.

„BIHOREANA“ institut de credit și economii, societate pe acții în Oradea-mare.

ACTIVA.		Bilanțul cu 31 Decembrie 1903.		PASIVA.	
(Coroane)				(Coroane)	
Cassa în numărar	38,016-63	Capital social	600,000-—		
Giro-conto la banca austro-ungară	1,397-97	Fondul de rezervă	35,603-48		
Cambii de bancă	1.692,341-13	Fondul de rezervă pentru perderi	3,121-69		
descriere	2,101-—	Fondul de pensiuini	4,720-—		
Credite hipotecare	255,933-—	Depuneri spre fructificare	1.123,491-39		
Credite de cont-curent	33,829-41	Cambii reescomptate	202,765-—		
Credite pe efecte	10,372-—	Depozite de cassă	4,438-67		
Credite personale	10,079-—	Dividende neridicate	1,565-62		
Efecte proprii	16,696-—	Saldul intereselor transitoare	24,604-44		
Imobile	431-88	Profit transportat	394-41		
Mobiliar	3,819-54	Profit net	61,655-—		
10% descriere	381-95				
Diverse conturi debitoare	1,929-09				
	2.062,362-70				2.062,362-70
DEBIT.		Contul Profit și Perdere.		CREDIT.	
(Coroane)				(Coroane)	
4% interese la fondul de rezervă	1,381-04	Profit transpus din 1902	394-41		
Interese de reescompt	8,188-37	Interese dela cambii de bancă	137,513-10		
Interese după depuneri	47,528-24	dela credite hipotecare	20,545-84		
10% dare după interese de depuneri	4,752-84	„ „ pe efecte	794-48		
Contribuție	11,666-85	„ „ personale	806-50		
Salare	15,900-—	„ „ de cont-curent	2,196-93		
Spese curente (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon, etc.)	6,666-78	Provisiune	2,417-11		
Chirie	1,473-46	Interese după efecte proprii	556-57		
Marce de prezență	3,135-—				
Descrieri	2,482-95				
Profit transpus din 1902	394-41				
Profit net	61,655-—				
	62,049-41				
	165,224-94				165,224-94

Oradea-mare, 31 Decembrie 1903.

Dr. Coriolan Pap m. p., director executiv.

Iosif Diamandi m. p., prim-contabil.

Direcțiunea:

Iosif Vulcan m. p., president.

Nicolau Zigre m. p., v-president.

Iosif Roman m. p.

Petru Pântya m. p.

Andrei Horvath m. p.

Moise Nyeș m. p.

Antoniou Palladi m. p.

Dr. Nicolae Popovici m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Comitetul de supraveghiere.

Nr. 9. [1—1]

Toma Păcala m. p., president.

Samuil Ciceronescu m. p.

Sava Raicu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.

